

11. Torop P. H. The Problem of Intex. Text in Text (papers on sign systems XIV). Tartu: Tartu State University Publishing. 1981. Vol. 567. P. 33–45.

12. What Are the Origins of Intertextuality? UpLife: web-site. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Z8yNPwaZhPA> (дата звернення: 25.05.20).

Хованець Антоніна

Науковий керівник – канд. філол.наук, викладач Гоца Н. М.

ВІДТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОГО СТИЛЮ РІЧАРДА МЕТИСОНА ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті розглянуто існуючі напрацювання з проблематики відтворення лексико-стилістичних засобів українською мовою на прикладі роману Річарда Метисона “Куди приводять мрії”. Визначено стилістичні засоби, які були вжиті в творі та проаналізовано способи їхнього перекладу.

This article contains information on current developments in the area of rendering of lexical and stylistic means in Ukrainian on the example of Richard Matheson's novel "What dreams may come". We have determined the main stylistic means that were used in this writing and analyzed the methods of their translation.

Ключові слова: *лексико-стилістичні засоби, художній стиль, авторський стиль, метафора, епітет, порівняння.*

В умовах розвитку лінгвістичної та перекладацької науки дослідники дедалі більшу увагу приділяють детальному вивченню функціонування та перекладу стилістичних засобів. Художні прийоми поступово стають одним із основних об'єктів дослідження у різних галузях науки. Вони виступають мовним явищем та відображають закономірності людського мислення, погляди на життя та світосприйняття. Тому постає необхідність вивчення особливостей різних методів відтворення стилістичних прийомів засобами української мови.

До числа мовознавців, які вивчали теоретичні та практичні аспекти лінгвостилістики та шляхи їх відтворення українською мовою варто віднести таких науковців як О. Синявський, С. Смеречинський, Л. Булаховський,

М. Гладкий, Б. Грінченко, М. Йогансен, О. Курило, М. Наконечний, К. Німчинов, М. Сулима, Б. Ткаченко.

Метою написання статті є визначити та проаналізувати основні методи перекладу лексико-стилістичних засобів, що були вжиті в романі Річарда Метисона “Куди приводять мрії”. Поставлена мета передбачає розв'язання наступних завдань: проаналізувати стилістичні засоби та їх різновиди крізь призму лінгвостилістики; розкрити особливості відтворення стилістичних засобів в художніх текстах; визначити стилістичні засоби, що були вжиті в творі “Куди приводять мрії”; проаналізувати відтворення стилю автора засобами української мови в перекладі у виконанні Д. Петрушенка.

Художній стиль є одним з найбільш функціональних стилів, що характеризує тип мовлення з естетичного погляду спілкування: словесних творах мистецтва. Основними функціями художнього стилю мовлення є естетична та образотворча [6, с. 87].

Авторський стиль виявляє характер та суб'єктивне бачення світу іншою людиною та містить естетичну цінність. Стиль – як безпосередньо виражена, закономірно узгоджена єдність усіх елементів внутрішньої структури органічного художнього цілого – це в той же час єдність закріпленого в цьому цілому взаєморозуміння суб'єктів, які спілкуються [3, с. 1].

Із розвитком структурної лінгвістики дослідники сформували структурно-семіотичний метод дослідження різних мовних явищ. Саме цей підхід визначав семантичні та синтаксичні особливості стилістичних засобів як один із способів мислення у художніх творах. Тропи та стилістичні засоби в цілому почали розглядати як явища, які містять в собі відмінності та тотожності водночас та феномен, який було прийнято вважати відхиленням від загальноприйнятих норм висловлювань. Іншими словами, стилістичні засоби не є нейтральними. Вони є суб'єктивно-емоційними прийомами вираження поглядів та міркувань засобами мови, тому що мають автора. Також такі засобами є і аксіологічними, тому що містять в собі певну оцінку [4, с. 54]. Ще на початку ХХ ст. дослідники почали приділяти значну увагу до вивчення саме лексико-стилістичних прийомів, тропів.

Переклад стилістичних засобів є складним процесом, адже при цьому відбувається не лише заміна одного слова на інше. Насамперед такий переклад являє собою ряд психологічних, літературознавчих, культурологічних та філософських сторін діяльності людини [2, с. 93]. При перекладі дуже важливо відтворити зміст, що прихований стилістичним засобом. Тому цей процес вимагає знань не лише лінгвістичних та перекладознавчих дисциплін, але і відмінного володіння культурою мислення та сприйняття інформації. Художній переклад прози чи поезії – це мистецтво та винахідливість. Він повинен передавати атмосферу сюжету та стиль письменника, що зображений в оригіналі. Основною метою такого виду перекладу є відтворення ідіостилю.

На сьогодні існує велика кількість методів відтворення стилістичних засобів у процесі перекладу англomовних художніх текстів. Кожен з цих прийомів неможливий без застосування перекладацьких трансформацій.

Т. А. Казакова, пропонує такі прийоми перекладу: повний переклад; заміна; додавання/вилучення; традиційний еквівалент; структурна заміна [1, с. 34]. У представленій розвідці ми розглянули та проаналізували основні способи перекладу стилістичних прийомів та тропів, які були застосовані Д. Петрушенко та виявили найбільш вживаний спосіб перекладу, який використала перекладачка.

Проаналізувавши роман Річарда Метисона “Куди приводять мрії”, ми виявили, що автор використав палітру різноманітних лексико-стилістичних засобів. Авторський стиль письменника можна впізнати за докладними описами відчуттів головних героїв та подій, що були описані в творі. У своїй

роботі автор вживає такі лексико-стилістичні засоби як порівняння – 30%, метафори – 20%, епітети – 50%. Перекладачка використовує різноманітні методи перекладу, проте найбільш вживаним є прийом повного перекладу для відтворення епітетів та метафор та відтворення традиційного еквіваленту для перекладу порівнянь.

Розглянемо більш детально вживання стилістичних засобів у романі “Куди приводять мрії” та їх відтворення у перекладі. Порівняння, що становить 30% можна зустріти у такому прикладі:

(1) *Now I heard a ghastly sound as a rattling in my throat. I prayed that Ann and the children were not around to hear it. It would terrify them. I asked God not to let them hear that horrible noise, protect them from that horrible noise* [7, с. 14]. – Я чув тепер зловісний звук – наче гуркіт у моєму горлі. Я молив небо, щоб Енн і діти не опинилися поряд. Це б їх дуже налякало. Я благав Бога не дати їм почути той страхітливий звук, захистити від цього жахіття [5, с. 14].

Найчастіше для його відтворення перекладачка використовує метод повного перекладу та відтворення за допомогою традиційного еквіваленту. В представленому прикладі Д. Петрушенко застосувала метод повного перекладу і вдало відтворила речення.

Метафори, що становлять 20% та епітети – 50% ми зустрічаємо у наступному прикладі:

(2) *Soon enough, it came to me. My mind had cried: It can't be real! That same mind still knew that there was a way of finding out for certain* [7, с. 56]. – Дуже скоро мене осяйнуло. Мій розум кричав: “Цього не може бути!”, – однак той самий розум знав, як можна з’ясувати напевне [5, с. 57].

Автор використовує епітет та метафору для позначення важливості холодного розуму на протигагу гарячому серцю головного героя. Найчастіше перекладачка відтворює ці стилістичні за допомогою прийому повного перекладу.

Проаналізуємо наступний уривок:

(3) *I stared in petrified revulsion at my body. It had started to decay. My face was tight and mask-like, frozen in a hideous grimace* [7, с. 56]. – Кам’яніючи від відрази, я дивився на власне тіло. Воно почало розкладатися. Моє обличчя було подібним до маски, розтягнутим, застиглим у страшній гримасі [5, с. 58].

В цьому абзаці автор використовує метафору та порівняння для позначення жаху, який охопив Крису, коли він побачив своє тіло. Письменник порівнює обличчя з маскою. Воно таке ж нерухоме та штучне. Від жаху, який охопив героя, він не може навіть поворухнутись. Перекладачка відтворила ці стилістичні засоби вдаючись до застосування методу повного перекладу. Завдяки використанню цього способу переклад вважається адекватним.

Можемо дійти висновку, що переклад лексико-стилістичних засобів є важливим аспектом для перекладача, оскільки такі прийоми широко застосовуються у художніх стилях для позначення письменниками авторського стилю. На сьогоднішній день стилістичні прийоми викликають величезний інтерес до їх детального вивчення та аналізу, оскільки безліч запитань, все ще

залишаються актуальними та недослідженими до кінця. Як бачимо, для перекладу проаналізованих нами стилістичних прийомів перекладачка найчастіше використовує метод повного перекладу – 75% та іноді ми зустрічаємо переклад стилістичних засобів за допомогою традиційного еквіваленту – 15%.

ЛІТЕРАТУРА

1. Казакова Т. А. Практичні основи перекладу. Санкт-Петербург : Вид-во Союз, 2001. 34 с.
2. Лотоцька К. Стилїстика англїйської мови. Львів : Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 93 с.
3. Маковський М. Авторський стиль та стилетворчі чинники його формування. URL: <https://sites.google.com/site/individualnijstilavtora/cover-page/new> (дата звернення: 14.12.2011).
4. Межжерїна Г. В. Структурна організація семантичних одиниць. Актуальні проблеми української лїнгвістики: теорїя і практика. Київ : Вид-во Вісник, 2002. 54 с.
5. Метисон Р. “Куди приводять мрії” у перекладі Дар’ї Петрушенко. Харків : Вид-во Клуб сімейного дозвілля, 2018. 272 с.
6. Селїванова О. О. Сучасна лїнгвістика: термінологїчна енциклопедїя. Полтава : Вид-во Довкілля, 2006. 87 с.
7. Matheson R. What dreams may come. New-York : G. P. Putnam's Sons, 1974. 267 p.